

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อศึกษาความรุนแรงความปวดตามการรับรู้ของผู้ป่วยมะเร็งและผู้ดูแล รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการรับรู้ความรุนแรงความปวดของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งผู้ดูแลที่ทำหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยที่มีความปวดจากพยาธิสภาพของโรคมะเร็ง ซึ่งเข้ารับการรักษาตัวอยู่ในสถานพยาบาลในภาคใต้ และผู้ดูแลที่ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งอยู่ในขณะเข้ารับการรักษาอยู่ในสถานพยาบาล

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยที่มีความปวดที่เกิดขึ้นจากพยาธิสภาพของโรคมะเร็งและเข้ารับการรักษาตัวอยู่ในหอผู้ป่วยอายุรกรรม ศัลยกรรม และ สูติ-นรีเวชกรรม ของสถานพยาบาลในภาคใต้ จำนวน 5 แห่ง และผู้ดูแลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลักในการดูแลผู้ป่วย โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (inclusion criteria)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยมะเร็ง

1. เพศหญิงและเพศชาย อายุ 18 ปี ขึ้นไป
2. มีความปวดเรื้อรัง โดยมีความปวดติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
3. สามารถสื่อสารได้ด้วยตนเอง เช่น ไม่ได้รับการใส่ท่อช่วยหายใจ มีสติสัมปชัญญะดี
4. ไม่มีพยาธิสภาพของมะเร็งลุกลามไปยังสมอง
5. ไม่มีความปวดจากสาเหตุของโรคอื่นนอกเหนือจากความปวดจากพยาธิสภาพของ

โรคมะเร็ง และ ไม่อยู่ในระยะหลังผ่าตัด

6. รับรู้ว่าตนเองเป็นโรคมะเร็ง

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ดูแล

1. เพศหญิงและเพศชาย อายุ 18 ปี ขึ้นไป
2. ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลักในการดูแลผู้ป่วยไม่ต่ำกว่า 1 เดือน
3. รับรู้ว่าผู้ป่วยเป็นโรคมะเร็ง

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความปวดของผู้ป่วยและผู้ดูแล ซึ่งต้องใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎหัวแม่มือ (rule of thumb) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำในแต่ละสมการ (Green, 1991) โดยใช้สูตร $50 + 8m$ (m หมายถึง จำนวนตัวแปรอิสระ) ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 2 กลุ่ม เพื่อดูปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความปวดของทั้งผู้ป่วยและผู้ดูแลจึงนำมาคำนวณได้ดังนี้

ด้านผู้ป่วยมีตัวแปรอิสระ 6 ตัว ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 98 ราย

ด้านผู้ดูแลมีตัวแปรอิสระ 6 ตัว ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 98 ราย

จากผลการคำนวณกลุ่มตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยจึงศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งอย่างน้อยจำนวน 98 ราย และผู้ดูแลอย่างน้อยจำนวน 98 ราย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยมะเร็งที่มีความปวดจนครบตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้ สถานพยาบาลที่ 1 จำนวน 11 ราย สถานพยาบาลที่ 2 จำนวน 25 ราย สถานพยาบาลที่ 3 จำนวน 30 ราย สถานพยาบาลที่ 4 จำนวน 25 และสถานพยาบาลที่ 5 จำนวน 7 ราย โดยสถานพยาบาลดังกล่าวข้างต้นจำนวน 4 แห่ง เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิ และอีก 1 แห่งเป็นศูนย์มะเร็งที่มีเพียงแห่งเดียวในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ได้มีความหลากหลายในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชนิดและลักษณะของโรคมะเร็ง ความรุนแรงความปวด จึงน่าจะเป็นตัวแทนของประชากรผู้ป่วยวัยผู้ใหญ่ที่มีอาการปวดจากโรคมะเร็งรวมทั้งเป็นตัวแทนที่ดีของผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งที่มีความปวดได้

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือในการใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ป่วย และชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ดูแล แต่ละชุดประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 ส่วนที่ 1 แบบรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยเป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย อายุ เพศ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก การวินิจฉัยโรค ระยะเวลาที่เริ่มรักษาโรค ยาบรรเทาปวดที่ได้รับ และระยะเวลาที่เริ่มมีอาการปวด

ส่วนที่ 2 แบบแบบวัดความรุนแรงความปวดการรับรู้ของผู้ป่วย โดยใช้มาตรวัดความปวดแบบตัวเลข (numeric rating scale: NRS) (Seer, 1999) เพื่อวัดระดับความปวดตามการรับรู้ของผู้ป่วยโดยเป็นระดับความปวดที่ผู้ป่วยประสบอยู่ในขณะนี้ การวัดเป็นการระบุตัวเลขระดับของ

ความปวดต่อเนื่องกันไปตามเส้นตรง 0 คะแนน หมายถึง ไม่ปวดเลย และ 1-9 หมายถึง ความปวดที่เพิ่มขึ้น จนถึง 10 คะแนน สำหรับคะแนนความปวดที่ได้แต่ละข้อผู้วิจัยได้นำมาแบ่งระดับความปวดของเซอร์ลิน และคณะ (Serlin et al., 1995) ในการแปลความหมายของความรุนแรงความปวดดังนี้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่ปวดเลย

คะแนน 1-4 หมายถึง ปวดเล็กน้อย

คะแนน 5-6 หมายถึง ปวดปานกลาง

คะแนน 7-10 หมายถึง ปวดมาก

การแปลผลนี้เป็นการแปลผลประกอบคำบรรยายว่า การรับรู้ความปวดของผู้ป่วยและการรับรู้ความปวดของผู้ดูแลอยู่ในระดับใด คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความปวดของผู้ป่วยหากค่าคะแนนมีเศษจุดทศนิยมมากกว่า 0.5 จะปัดขึ้นเป็นจำนวนเต็ม หากจุดทศนิยมน้อยกว่า 0.5 จะปัดจุดทศนิยมนั้นทิ้ง

ส่วนที่ 3 แบบวัดความรู้ในเรื่องของความปวดซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จากแนวคำถามเรื่องความปวดที่ใช้วัดในผู้ป่วยมะเร็ง (Patient Pain Questionnaire) ของเฟอร์เรล (Ferrell, 1994) และชุดคำถามที่ใช้วัดในครอบครัวของผู้ป่วยมะเร็ง (Family Pain Questionnaire) ของเฟอร์เรล (Ferrell, 2000) โดยเลือกเฉพาะส่วนที่เป็นการประเมินในเรื่องความรู้ ร่วมกับการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ โดยทำการวัดทั้งผู้ป่วยและผู้ดูแล

ซึ่งทั้ง 30 ข้อเป็นคำถามปลายปิด มีข้อคำถามที่เป็นด้านบวกจำนวน 25 ข้อ ส่วนข้อคำถามที่เป็นด้านลบ 5 ข้อ คือ ข้อ 15, 17, 22-23 และ 30 ลักษณะคำตอบ คือ ใช่ หรือ ไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนนความรู้โดยรวม จะมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0-30 คะแนน ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา โดยการจัดอันดับแบบอิงเกณฑ์ คำนวณหาอันตรายภาคั้น (ชูศรี, 2544) โดยใช้สูตร

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด และกำหนดช่วงคะแนนดังนี้

จำนวนช่วง

คะแนนสูง (21-30 คะแนน) หมายถึง ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับความปวดในผู้ป่วยมะเร็งถูกต้องมาก แสดงว่า มีความรู้อยู่ในระดับสูง

คะแนนปานกลาง (11-20 คะแนน) หมายถึง ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับความปวดในผู้ป่วยมะเร็งถูกต้องปานกลาง แสดงว่า มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนต่ำ (0-10 คะแนน) หมายถึง ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับความปวดในผู้ป่วยมะเร็งถูกต้องน้อย แสดงว่า มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับความปวดของผู้ป่วยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติเกี่ยวกับความปวดในโรคมะเร็ง จำนวน 15 ข้อ โดยลักษณะการแปลผลจะมีข้อคำถามที่เป็นด้านบวกจำนวน 8 ข้อ คือ ข้อ 3, 6-8,10,13 -15 ส่วนข้อคำถามที่เป็นด้านลบ 7 ข้อ คือ ข้อ 1-2, 4-5, 9,11-12 ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ

คะแนนระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
คะแนนระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนระดับ 2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนนระดับ 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดแต่ละข้อพิจารณา ดังนี้

ลักษณะคำตอบ	คะแนน	
	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5
เห็นด้วยมาก	2	4
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
ไม่เห็นด้วย	4	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1

ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้ตามแบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับความปวดในผู้ป่วยมะเร็ง มีค่าระหว่าง 15 – 75 คะแนน ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา โดยการจัดอันดับแบบอิงเกณฑ์ จำนวนหาอันตรภาคชั้น (ชูศรี, 2544) โดยใช้สูตร

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}}$$

และกำหนดช่วงคะแนนดังนี้

คะแนนสูง (55 – 75) หมายถึง ผู้ป่วยมีทัศนคติเกี่ยวกับความปวดในผู้ป่วยมะเร็งในระดับสูง (ทัศนคติทางบวก)

คะแนนปานกลาง (35 – 54) หมายถึง ผู้ป่วยมีทัศนคติเกี่ยวกับความปวดในผู้ป่วยมะเร็งในระดับปานกลาง (ทัศนคติกลางๆ)

คะแนนต่ำ (15 – 34) หมายถึง ผู้ป่วยมีทัศนคติเกี่ยวกับความปวดในผู้ป่วยมะเร็งในระดับต่ำ (ทัศนคติทางลบ)

ส่วนที่ 5 แบบวัดระดับสัมพันธภาพของผู้ป่วยและผู้ดูแล ซึ่งสร้างจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัย ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความรู้สึกที่ผู้ป่วยได้รับจากผู้ดูแล และผู้ดูแลได้รับจากผู้ป่วย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการให้ความรักความเข้าใจ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

ด้านการให้ความดูแลเอาใจใส่ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

ด้านการแสดงความผูกพันใกล้ชิด ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

ข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นด้านบวกทั้งหมด ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายถึง	ท่านมีการรับรู้ตรงกับข้อความนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ท่านมีการรับรู้ตรงกับข้อความนั้นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีการรับรู้ตรงกับข้อความนั้นปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ท่านมีการรับรู้ตรงกับข้อความนั้นเล็กน้อย
ไม่มีเลย	หมายถึง	ท่านมีการรับรู้ไม่ตรงกับข้อความนั้นเลย

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดระดับของสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแล ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวกทั้งหมด การให้คะแนนเป็นดังนี้

ไม่มีเลย	ได้	1	คะแนน
น้อย	ได้	2	คะแนน
ปานกลาง	ได้	3	คะแนน
มาก	ได้	4	คะแนน
มากที่สุด	ได้	5	คะแนน

ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้ตามแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแล มีค่าระหว่าง 15-75 คะแนน ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา โดยการจัดอันดับแบบอิงเกณฑ์ คำนวณหาอันตรภาคชั้น (ชูศรี, 2544) โดยใช้สูตร

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}}$$

และกำหนดช่วงคะแนนดังนี้

จำนวนช่วง

คะแนนสูง (55 -75) หมายถึง ระดับสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแลอยู่ในระดับในระดับสูง

คะแนนปานกลาง (35-54) หมายถึง ระดับสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแลอยู่ในระดับในระดับปานกลาง

คะแนนต่ำ (15-34) หมายถึง ระดับสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแลอยู่ในระดับต่ำ

ชุดที่ 2 ส่วนที่ 1 แบบรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลเป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย อายุ เพศ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ความสัมพันธ์ของผู้ป่วยและผู้ดูแล และระยะเวลาที่ดูแลผู้ป่วย

ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 5 มีลักษณะเหมือนกันกับชุดที่ 1 แต่ปรับเปลี่ยนภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับผู้ดูแล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงทางด้านเนื้อหา (content validity)

การหาความตรงของเนื้อหาของแบบวัดความรู้ แบบวัดทัศนคติ และแบบวัดสัมพันธภาพของผู้ป่วยและผู้ดูแล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยที่มีความปวด จำนวน 2 ท่าน

อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยที่มีความปวด จำนวน 2 ท่าน

พยาบาลผู้ชำนาญการในการดูแลผู้ป่วยที่มีความปวด จำนวน 1 ท่าน

เพื่อตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมในการนำมาใช้กับผู้ป่วยและผู้ดูแล และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. การหาความเที่ยง (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ แบบวัดทัศนคติ ในเรื่องของความปวดในผู้ป่วยมะเร็งและแบบวัดระดับสัมพันธภาพของผู้ป่วยและผู้ดูแล ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ไปทดลองใช้กับผู้ป่วยมะเร็งจำนวน 30 ราย และผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งจำนวน 30 ราย ที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบความเข้าใจในคำถามของแบบสอบถาม ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามแต่ละชุด เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มของความสอดคล้องกันของเครื่องมือ (internal consistency reliability) โดยหาความเที่ยงของแบบทดสอบในส่วนของความรู้ ใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ใช้สูตร K-R 20 ส่วนแบบวัดทัศนคติ และแบบวัดสัมพันธภาพ ใช้หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) และทำการทดสอบความเที่ยงใหม่อีกครั้งกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 98 ราย ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

	ทดลองใช้ (30 ราย)		กลุ่มตัวอย่างจริง (98 ราย)	
	ผู้ป่วย	ผู้ดูแล	ผู้ป่วย	ผู้ดูแล
แบบวัดความรู้	0.70	0.71	0.70	0.71
แบบวัดทัศนคติ	0.72	0.78	0.71	0.78
แบบวัดสัมพันธภาพ	0.89	0.95	0.92	0.94

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคนพบดี คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งผู้อำนวยการ โรงพยาบาลที่มีกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล พร้อมทั้งติดตามผลการอนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน

1.2 หลังจากได้รับการอนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาลและหอผู้ป่วยแล้ว ผู้วิจัยเดินทางไปแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยต่อหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลและหัวหน้าหอผู้ป่วยของโรงพยาบาลดังกล่าว

1.3 เตรียมผู้ช่วยวิจัยโดยเลือกพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 2 คน จากนั้นผู้วิจัยอธิบายให้ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพร้อมให้คู่มือการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บข้อมูล ชี้แจงเนื้อหา วัตถุประสงค์ของเครื่องมือที่ใช้วัดในแต่ละฉบับ และอธิบายข้อคำถามแต่ละข้อตามแบบสอบถามให้ผู้วิจัยเข้าใจ และให้ผู้ช่วยวิจัยอธิบายคำถามย้อนกลับตามความเข้าใจให้ผู้วิจัยฟังอีกครั้งเพื่อทดสอบความเข้าใจที่ตรงกัน และทดลองเก็บข้อมูลพร้อมกับผู้วิจัย โดยใช้เครื่องมือทั้งหมดที่ต้องการใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยและตอบข้อสงสัยให้ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจอย่างถูกต้อง

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยและผู้ดูแล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 คัดเลือกผู้ป่วยและผู้ดูแล โดยแนะนำตัวและตรวจสอบว่าผู้ป่วยและผู้ดูแลมีคุณสมบัติตามที่กำหนดและผู้ป่วยและผู้ดูแลมีความพร้อมในการตอบแบบสอบถามหรือไม่ โดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย เมื่อผู้ป่วยและผู้ดูแลยินยอมให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2.2 ชี้แจงเรื่องการพิทักษ์สิทธิและมีแบบฟอร์มการพิทักษ์สิทธิ และขอความร่วมมือจากผู้ป่วยในการเข้าร่วมวิจัย

2.3 เก็บข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากแฟ้มประวัติของผู้ป่วยก่อนทำการเก็บข้อมูล

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแยกกัน โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลในส่วนของผู้ป่วย และผู้ช่วยวิจัยจะทำการเก็บข้อมูลในส่วนของผู้ดูแล โดยทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลในเวลาใกล้เคียงกัน ต่างสถานที่กัน และใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคนละประมาณ 30-45 นาที

2.5 ประเมินการรับรู้ความปวดของผู้ป่วยและผู้ดูแล โดยผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัย อธิบายเกี่ยวกับแบบประเมินการรับรู้ความปวดให้ผู้ป่วย ผู้วิจัยให้ผู้ป่วยประเมินความรุนแรงความปวดตามที่รับรู้อยู่ในขณะนี้ แล้วให้ผู้ผู้ป่วยกากบาทลงบนตัวเลขที่กำหนดคะแนน ในแบบวัดการรับรู้ความรุนแรงความปวดของผู้ป่วย ในขณะที่เดียวกันผู้ช่วยวิจัยให้ผู้ดูแลประเมินความรุนแรงความปวดของผู้ป่วยตามรับรู้ของผู้ดูแลในขณะนี้ หากผู้ป่วยหรือผู้ดูแลเขียนหนังสือไม่ได้หรือเป็นผู้สูงอายุ ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยอธิบายความหมายของค่าตัวเลขต่างๆ แล้วให้ผู้ผู้ป่วยหรือผู้ดูแลบอกค่าตัวเลขที่ตรงกับกรรับรู้ความรุนแรงความปวด

2.6 ประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการรับรู้ความปวดของผู้ป่วยและผู้ดูแล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสอบถามผู้ป่วยและผู้ดูแล ในเรื่องของการวัดความรู้ แบบวัดทัศนคติ แบบวัดระดับสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยให้ผู้ผู้ป่วยหรือผู้ดูแลทำแบบสอบถามด้วยตนเอง ในกรณีที่สามารถอ่านข้อความได้ด้วยตนเองหรือเป็นวัยสูงอายุ ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยอ่านข้อความให้ฟังทีละข้อและให้เลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้

2.7 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและขอบคุนกลุ่มตัวอย่างก่อนนำมาข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีทางสถิติต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงจริยธรรม จรรยาบรรณนักวิจัย ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลงานวิจัยซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบจากกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยผู้วิจัยทำตามขั้นตอน ดังนี้

1. การชี้แจงด้วยวาจาของตนเองหรือตัวแทนในหอผู้ป่วยถึงรายละเอียดเกี่ยวกับผู้วิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยไม่มีการบังคับใดๆ มีการชี้แจงให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธได้อย่างอิสระ

2. ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ หากกลุ่มตัวอย่าง ปฏิเสธจะไม่มีผลใดๆ ต่อการรักษาพยาบาลที่ได้รับ ข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บเป็น ความลับ ผู้อื่นไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลดิบได้นอกจากผู้วิจัยเท่านั้น การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือ พิมพ์เผยแพร่ จะไม่มีชื่อของกลุ่มตัวอย่างและทำในภาพรวมของผลวิจัยเท่านั้น พร้อมทั้งแนบ เอกสารการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และแบบฟอร์มที่ให้กลุ่มตัวอย่างเช่นยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ด้วย (ภาคผนวก ก)

3. ชี้แจงการยินยอมเข้าร่วมวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบว่า หากกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วม การวิจัย การยินยอมอาจเซ็นหรือยินยอมด้วยวาจาก็ได้ ซึ่งในการยินยอมของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะสามารถเก็บข้อมูลของผู้ป่วยรายนั้นได้เมื่อกลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นผู้ป่วย และผู้ดูแลในผู้ป่วยรายเดียวกันจะต้องให้การยินยอมและยินดีที่จะเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ทั้งสองฝ่าย หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยินยอมเพียงฝ่ายเดียวผู้วิจัยขออนุญาตไม่นำเอาผู้ป่วยรายนั้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการทำวิจัยในครั้งนี้

4. ในกรณีขณะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหากผู้ป่วยมีอาการปวดเกิดขึ้น ผู้วิจัยจะทำการหยุดการสัมภาษณ์โดยทันที และให้การช่วยเหลือผู้ป่วยในการบรรเทาความปวดโดยประสานงาน กับเจ้าหน้าที่ประจำหอผู้ป่วย และรอจนกว่าผู้ป่วยจะมีอาการดีขึ้นและทำการขอความร่วมมือจาก กลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง โดยผู้วิจัยทำตามขั้นตอนข้างต้นอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาประมวลผล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical Package for Social Science for Window) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติต่างๆ โดย กำหนดนัยสำคัญที่ 0.05 ตามลำดับ โดยทำตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ป่วยและผู้ดูแล

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความรุนแรงความปวดของผู้ป่วยและผู้ดูแล วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดระดับความรุนแรงความปวดตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และสัมพันธภาพ ทั้งส่วนของผู้ป่วยและผู้ดูแล วิเคราะห์โดยการแจกแจง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาจัดระดับตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความรุนแรงความปวดของผู้ป่วยมะเร็งและผู้ดูแล โดยใช้สถิติทดสอบที แบบอิสระ (independent t-test)

5. ทดสอบข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ให้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) (ภาคผนวก ง)

6. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาในด้านผู้ป่วยและผู้ดูแล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้ ทักษะ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยกับผู้ดูแลกับการรับรู้ความรุนแรงความปวดของผู้ป่วย

7. วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความรุนแรงความปวดของผู้ป่วยและผู้ดูแล

โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) ซึ่งผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการจัดชุดตัวแปรเข้าสมการทำนายตามการทบทวนวรรณกรรม และนำเอาชุดตัวแปรที่ผู้วิจัยคาดว่าจะสามารถทำนายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้น้อยที่สุดเข้าเป็นแบบจำลองชุดแรก และชุดตัวแปรที่คาดว่าจะสามารถทำนายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้มากที่สุด เข้าเป็นแบบจำลองชุดสุดท้าย โดยผู้วิจัยแบ่งแบบจำลองออกเป็น 3 ชุดดังนี้ แบบจำลองชุดที่ 1 ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา แบบจำลองชุดที่ 2 ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแล และแบบจำลองที่ 3 ปัจจัยด้านความรู้และทักษะ เข้าสมการทำนายตามลำดับ